

אותי בנכונות האמירות כמו: היה ברור לגמרי שהאיש יעשה כך וכך במצב כזה וכזה. לא היה "ברור" ולא היה "מחויב מציאות" או "מחויב נסיבות". העושה בחר את העשייה.

אף על פי כן, כעיתונאי ופרשן כלכלי נחשפתי לא פעם לתופעה של "חציית גבולות", הסותרת במידת מה את אמונתי בחופש הבחירה המלא. ראיתי אנשים – וארגונים – שחצו איזה קו פרשת מים סמוך, שלאחריו נראו כמי שאיבדו את חירותם לפעול. טעות בשיפוט גררה טעות במעשה, שגררה שוב טעות בשיפוט וחזור חלי" לה. כמו ידיות סביבו את עצמם בצרות. בנכונות גמורה הרגישו שאין להם ברירה לנהוג אחרת, אף שכל אותה העת הייתה להם ברירה. שלב אחר שלב נכנעו ללוגיקה הסוררית שאילצה אותם, כביכול, להמשיך לצעוד באותו נתיב הרסני. עד שמרצונם החופשי איבדו את רצונם החופשי ולא היו מסוגלים להעלות על דעתם אופציות שונות. כמו, למשל, האופציה לוותר על שליטה בחברה שעמדו בראשה.

אני נזקק להתפלספות קצרה זו כדי לנסות להבין את סוד הנפילה הטראגית של נוחי דני קנה. מתישהו בשנתיים שחלפו חצה דנקנר את קו הגבול הבלתי נראה בין להיות אדון למעשיו ובין להיות עבד להם. הוא "איבד את הראש"; איבד את חופש הבחירה והפעיל את מנגנון ההרס העצמי שסופו לוט בערפל סמיך. כי יהיו אשר יהיו תוצאות החקירה, פרק אי.די.בי בקריירה שלו הסתיים, לפחות עד להודעת הזיכוי.

אמר לי בכיר בחברה המתחרה באי.די.בי: "לו החקירה של רשות גיירות ערך הייתה נפתחת לפני שנתיים הייתי אומר לך מיד, אין בכך כלום. דנקנר איש הגון, ישר ולא יתפתה לחטוא. כיום, לצערי, אני כבר לא כל כך בטוח שבלהטו להציל את שליטתו באי.די.בי הוא לא מעד. השנתיים האחרונות בהחלט לא היטיבו עמו. הן שינו אותו".

החקירה של הרשות תופסת את דנקנר בני קורת זמן קריטית במיוחד, בקצה המנהרה הח' שוכה. בימים אלה ממש היה אמור להיחתם הסכם מימון יוצא דופן של אי.די.בי עם קרן הון פרטית אמריקאית גדולה (KKR). ההסכם, עם הצירוף של אדוארדו אלשטיין (איש עסקים יהודי חרדי מארגנטינה) לגרעין השליטה הפרטי בחברת האחזקות המשפחתית, היה משהחרי את עניבת החנק הפיננסית הכרוכה על צווארו של דנקנר ומאפשר לו לכבד את חלק הארי של חייבויותיו למחזיקי איגרות החוב של הקונצרן. לא ברור מה יעלה כעת בגורלם של ההסכמים האלה; אישיותו ואמינותו של דנקנר מילאו תפקיד חשוב בהשגתם.

אני מאמין – וזהו רק עניין של אמונה – שדנקנר לא הסתבך עם החוק. אפשר שכן הסתבך עם פרשנות לחוק. התרומה המכרעת שהוא יכול לתרום כעת לאי.די.בי היא לכן לווז במהירות הצידה ולפנות את מקומו בצמרת הקבוצה לאישיות בולטת מקהיליית העסקים הישראלית שתסכים לאחוז במושכות השליטה. לא לזמן מה, אלא לשנים.

אי.די.בי היא קבוצת עסקים ישראלית מפוארת ואין סיבה שתקרס. במצבה הנוכחי היא חייבת להיות מונהגת על ידי מנהיג, ולא נחנק.

2

פריימריז וריכוזיות

70 אלף המצביעים בפריימריז בליכוד סידרו את הנושאים כלכליים והחברתיים על פי סדר החשיבות הנאי: בראש הרשימה חינוך, הגנת הסביבה, פיתוח הפריפריה ותחבורה, לקראת סוף הרשימה תקציב רושתי ובזנב שלה "הריכוזיות". שר האוצר יובל שטייניץ, שהוביל את חוק מיסוי רווחי הגז, נדחק בין פייגלין להנגבי. למרות הסיוע התקשורתי האדיר שקיבלה סוגיית ה"ריכוזיות", ח"כ כרמל שאמה'הכהן, נושא דגל המלחמה בה נותר מאחור ועלול שלא להיבחר כלל לכנסת (אני מקווה מאוד שייבחר; מגיע לו מקום בבית הנבחרים). לעומתו, בלטו במקומות הראשונים השר לקידום החינוך גדעון סער, השר להגנת הסביבה גלעד ארדן, השר לפיתוח הפריפריה סילבן שלום והסולל והבונה השר ישראל כץ.

1

בוץ או צדק

בסרט הזה כבר היינו, ולא פעם אחת: הנה החוקרים, פושטים על משרדו וביתו של הח' שור הידוען ויוצאים כשבידיהם קופסאות קרטון אפורות עמוסות מסמכים, רמו לסודות אפלים המתחבאים בין דפיהם. הנה הקלטות הסתר של תמלילי השיחות שניהלו החשודים, קטעי משפטים חורקים ומנותקים המעידים בעיקר על יכולתה הטכנית של הרשות החוקרת. הנה מצעד המקורבים הנקראים להעיד וטיפות זיעה ניגרות מפניהם נטולי האפור; אולי יירדשו להעיד תחת אוהרה? הנה הרף שעליו שירבטו החוקרים תרשים זרימה של הפעולות החשודות כפלייליות, ציור גס וסתום שיעלה מיד בכל אתרי האינטרנט ככזה ראה וקדש. הנה עדת הפרשנים הרוקדת בפרץ של שמחה לאיד על דמו של החשוד ועל שמו הטוב, והוא עוד לא הואשם במשהו. והנה החשוד עצמו, מצולם (תמיד בשחור-לבן) בחדר החקירות, תמונה מעוותת וגרוטסקית שכמו עברה טיפול ביישום הפופולרי אינסטגרם.

בסרט המתח הזה כבר היינו פעמים רבות מכדי לנסות לנחש את סופו. יש שהוא מסתיים בהרשעה, כמו במקרה של השר לשעבר הירש' זון. יש שהוא מסתיים בזיכוי, כמו במקרה יוסף גרינפלד מקרדן. יש שהוא נקטע ללא סיום כמו במקרהו המביך והמפתל של ארקדי גיידמק, ויש שעלילתו אינה מגיעה לעולם לסופה כמו במקרה המוזר של השר ליברמן. זה טיבן של חקירות הצ' ווארון הלכן במדינת היהודים: המהומה המלווה אותן לא מגלה לאן פניהן ומה בסופן. ובינתיים טחנות הצדק טוחנות בוץ.

לא אתיימר על כן להעריך כיצד תיגמר חקירתו של נוחי דנקנר, בעל השליטה בקונצרן הבורסאי הגדול אי.די.בי. את החקירה מנהלת רשות גיירות ערך, מוסד הרגולציה המפואר בארץ, מאז שיצק את יסודותיו והנהיג אותו אריה מינטקביץ' האגדי. איזה מניע נסתר יכול להיות לרשות, לחוקריה ולמנהלה, פרופ' שמואל האזור, לצאת לפתע פתאום למסע נקמה בדנקנר והשפלתו על לא עוול בכפו? אני כופר בקיומו של מניע כזה במקרה כזה.

ומצד אחר, האם דנקנר גם פושע וגם אידיוט? הרי רק פושע אידיוט יכול לזווג ולממן הרצת מניות של חברה בורסאית שבשליטתו ערב הנפקה, כשרשות גיירות ערך עוקבת באמצ' עות תוכנות מחשב רבות עוצמה ותחכום אחר כל תנודה חריגה בשערי המניות, תהא שולית ככל שתהא. כי רק פושע אידיוט יכול לסכן בהימור כה מטופש את נכסיו החשובים ביותר: מוניטין כאיש ישר שאינו פוזל אל הלא-חוק. כי רק פושע אידיוט יכול להתעלם מעצות בכירי רשויות אכיפת החוק לשעבר שקיבל לעבודה לצידו בדיוק למטרה זו, שלא ייתנו לו למתוח את החבל ולמעורר.

לא אתיימר, כאמור, לטעון למידע אישי העשוי לשפוך איזה אור חדש על הפרשה; אני מכיר את דנקנר הרבה מעבר לעבודתי העיתונאית. אהרתי את עשייתו הפילנתרופית ואת יחסו לעובדי קבוצת אי.די.בי. הוא היה מעסיק למופת. הערכת את גישתו הרצינית למחאה החברתית ואת נכונותו לדון עם מוביליה על מדיניות המחירים של שופרסל. מעולם לא ביקרתי בביתו ולא הייתי אורחו בחוץ לארץ או בארץ, מלבד במשרדו ובארוחת ערב אחת משותפת במסעדה מזרחית גלילית. את קטעי המידע שקיבלתי ממנו העברתי, לאחר הצלכה עם מקורות אחרים, לקוראים. קצת הופתעתי כשהזמין אותי לחתונת בנו. החלטתי ללכת אליה דווקא בגלל השנאה העזה כלפיו, שנשבה כבר אז כרוח רעה מכיוונים שונים. יצלמו אותך, הזהירו אותי חברים, יכתבו עליך. וכך היה: ארזתי (לבד) פיגורה זעירה מסין, שמת בשקית, נסעתי וצולמתי.

אני מאמין ולו לרגע שגורלו של אדם גזור מראש. אני מאמין שהגנים שירש, החינוך שקיבל והסביבה שחי בה מכריחים אותו לנהוג כך ולא אחרת. אני מאמין בחופש הבחירה. אני מאמין ברשות הנתונה בידינו לבחור. לא תשכנעו

הטרגדיה של נוחי דנקנר

בעל השליטה באי.די.בי יסייע לחברה אם יזוז הצידה ויפנה את מקומו לאישיות עסקית בולטת • וגם: הריכוזיות במשק לא חשובה למתפקדי הליכוד • ואיך המשבר של נוקיה הוליד תעשיית הייטק מתקדמת בפינלנד